

»Extension Magazine«. Radio je spomenice, plakete, ambleme i diplome pod pseudonimom *Bankow*. Uz ilustracije i karikature radi linoreze, gvaševe, portrete, pjezaže i vedute New Yorka, Bridgeporta i Chicaga (*Crvene kadulje, Pristanište u Chicagu, Močvara*). Njegova su rana djela pod utjecajem impresionizma a kasnija pod utjecajem Jugendstila. Radove iz Pariza (drvorezi, crteži tušom) i pejzaže iz Zagreba i okolice Samobora izlaže na jedinoj samostalnoj izložbi u Zagrebu 1912. Memorijalna izložba priredena mu je u Samoboru (1968–69).

LIT.: K. Strajnić, Kolektivna izložba Ivana Benkovića, Hrvatski pokret, 1912, 242. — Pola vijeka hrvatske umjetnosti (katalog), Zagreb 1938. — V. Maleković, Memorijalna izložba ulja, pastela, akvarela i grafike Ivana Benkovića, Vjesnik, 14. I. 1969. B. Šu.

BENKOVIĆ, Mato, slikar (Ostrošinci kraj Našica, 18. IX. 1914 — Zagreb, 20. VI. 1981). Završio Akademiju u Zagrebu 1948. Bio je profesor pisma na Akademiji likovnih i Akademiji primijenjenih umjetnosti u Zagrebu. Od 1955–76. predaje na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu. Izlaže od 1947. Slika u realističkoj maniri; izraz mu je sažet i jednostavan (*Otac i dijete*, 1952; *U sobi*, 1953; *Pradjed slavonskih hrastova*, 1976; *Stablo*, 1977). Ilustrirao je knjige i postavljao izložbe (od 1937. u suradnji s Lj. Babićem) te opremao plakate. Monografsku izložbu priredio u Osijeku 1979, samostalnu u Zagrebu 1980.

BIBL.: *Pismo: historija, estetika i metodika I*, Zagreb 1963.

LIT.: M. Baričević, Mato Benković (katalog), Zagreb 1980.

Ma. B.

BENNDORF, Otto, arheolog (Greiz, Njemačka, 13. IX. 1838 — Beč, 2. I. 1907). Profesor arheologije u Zürichu, Münchenu, Pragu i Beču. Kao profesor bečkog sveučilišta odgojio je više naših istaknutih arheologa (Bulić, Brunšmid, Abramić, Hoffiller). Od 1898. vodio je Austrijski arheološki institut (iskapanje u Efazu) a u Balkanskoj komisiji bečke akademije počeo je izdavati *Schriften der Balkankommission*, gdje su objavljene studije o povijesti i topografiji naših krajeva (Narona, nalazi iz Like) u rim. doba.

LIT.: V. Hoffiller, Otto Benndorf, VJHAD, 1906–07. — F. Bulić, Necrologo (Ottone Benndorf), Bullettino ASD, 1907. R.

BENVENUTI, Angelo, povjesničar (Zadar, 20. VI. 1895 — Udine, 25. III. 1979). Proučavao fortifikacijsku arhitekturu u Dalmaciji (kašteli u Vrpolju, Brodarici, Ljubaču, Vrani, Zemuniku, zidine Zadra). Obradio je povijest Zadra 1409–1918. s podacima o djelovanju umjetnika.

BIBL.: *Zara nella cinta delle sue fortificazioni*, Milano 1940; *Storia di Zara dal 1409. al 1797*, Milano 1944; *Storia di Zara dal 1797. al 1918*, Milano 1951.

BERAKOVIĆ, Dragan, slikar (Oprisavci kraj Slavonskog Broda, 2. XI. 1902 — Zagreb, 16. II. 1972). Studirao je u Beču, Zagrebu, Berlinu i Beogradu. Boravio u Parizu (1924–25), radio u ateljeu A. Lhôtea i izlagao u »Jesenjem salonu« 1926. Nakon povratka iz Pariza živi u Subotici, zatim u Beogradu gdje je jedan od osnivača »Salona nezavisnih« (1937). Od 1945. predavao na Akademiji u Zagrebu. Slikao pejzaže, mrtve prirode, portrete

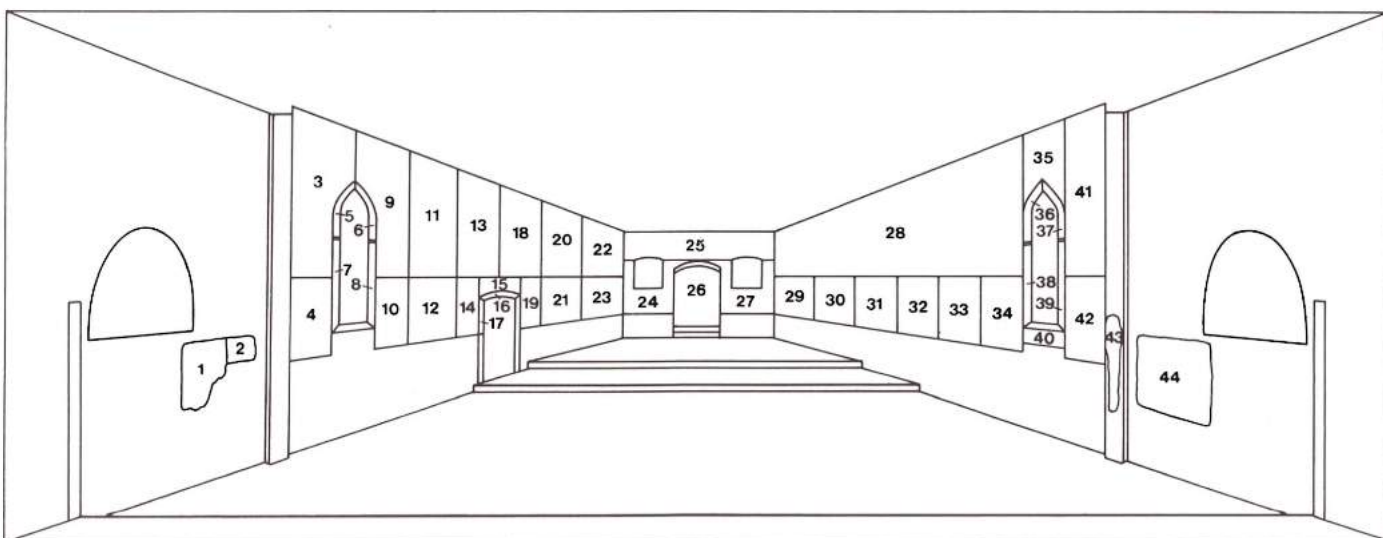
BERAM, reljef Sv. Martina u crkvi Sv. Martina

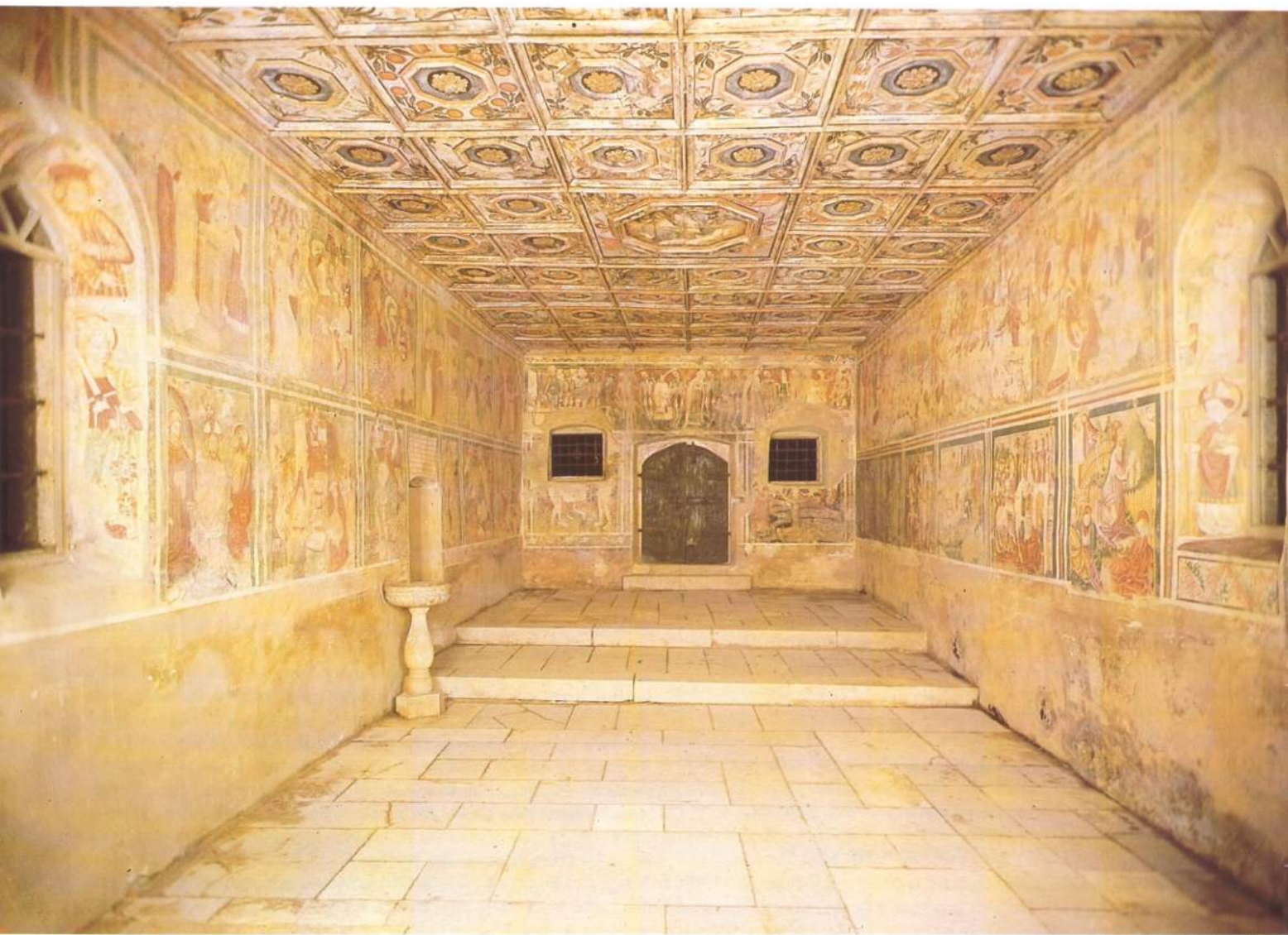
i kompozicije sa socijalnim motivima (*Kruh*). Od svijetle palete ranijih godina prelazi na tamniji kolorit i čvršće modeliranje oblika.

LIT.: Đ. Popović, Beogradsko slikarstvo i vajarstvo 1920–1930, Lik, 1951, 4. — M. Peić, Dragan Beraković, Vjesnik, 18. II. 1972. — Isti, Slikar iz Oprisavaca. U povodu smrti Dragana Berakovića, Glas Slavonije, 26. II. 1972. O. Šr.

BERAM, gradić u Istri, nastao na mjestu pretpov. ilirske gradine (brončanodobni nalazi, ilir. nekropola sa 172 grobne žare u polju podno grada). Srednjovj. naselje bilo je opasano zidom i branjeno četverokutnom kulom. Župna crkva Sv. Martina iz 1431 (glag. natpis u krstionici), poč. XIX. st. proširena je još jednim brodom. Na zidovima, trijumfalnom luku i na svodu kasnogotičkoga svetišta su gotičke zidne slike (XV. st.), rad anonimnoga furlanskog majstora. U crkvi je i kameni kasnogotički reljef s likom Sv. Martina i oltarna slika C. Medovića. Crkva ima i srebrne predmete i misno ruho (XV–XVII. st.). Više iluminiranih glag. rukopisa (XIV–XV. st.) podrijetlom iz Berma čuva se u Narodnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani. — Na groblju, SI od Berma, nalazi se crkva Sv. Marije na Škrilinama. To je gotička građevina čije svetište ima istu širinu kao i lađa. U XVIII. st. pred pročeljem je prigrađen trijem (lopica), gotički je svod u svetištu uklonjen a glavni brod natkriven drvenim tabulatom, probijeni su prozori na bočnim stijenama svetišta i na pročelju crkve (pritom je uništen i oštećen dio fresaka). Kasnogotičke zidne slike s prizorima iz Marijina i Isusova života prekrivaju 46 oslikanih polja. Slikao ih je 1474.

BERAM, raspored zidnih slika u crkvi Sv. Marije na Škrilinama: 1. dvije svetice, 2. biljni ornament, 3. Rođenje Marijino, 4. Sv. Ivan Evanđelist i Sv. Florijan, 5. kralj David, 6. starozavjetni prorok, 7. Sv. Uršula, 8. Sv. Katarina, 9. Prikazanje Marijino, 10. Krštenje Kristovo, 11. Zaruke Marijine, 12. Isus raspravlja sa svećenicima u hramu, 13. Navještenje, 14. Sv. Mihovil, 15. natpis o dovršenju zidnih slika, 16. biljni ornament, 17. groteska, 18. Pohodjenje, 19. Sv. Sebastijan, 20. Rođenje Kristovo, 21. Bijeg u Egipat, 22. Prikazanje u hramu, 23. Pokolj nevine dječice, 24. Adam i Eva, 25. Mrtvački ples, 26. Veronikin rubac, 27. Kolo sreće, 28. Poklonstvo Triju kraljeva, 29. Napastovanje u pustinji, 30. Sv. Apolonija, 31. Sv. Martin, 32. Sv. Juraj, 33. Ulazak u Jeruzalem, 34. Maslinska gora, 35. austrijski grbovi, 36. Sv. Grgur papa, 37. Sv. Jeronim, 38. Sv. Augustin, 39. Sv. Ambrozije, 40. biljni ornament, 41. Posljednja večera, 42. Judin poljubac, 43. Sv. Stjepan, 44. Danijel, Mojsije i Ilija

BERAM, unutrašnjost crkve Sv. Marije na Škrilinama

majstor Vincent iz Kastva, što je zapisano na juž. zidu nad bočnim vratima. Pretpostavlja se da su uz njega slikala bar dva suradnika. Najveća je kompozicija (8 m dužine) *Poklonstvo Triju kraljeva* na sjev. stijeni s mnoštvom likova u svečanoj povorci u slikovitu krajoliku. Među mnogim prizorima ističu se *Adam i Eva*, *Kolo sreće* i osobito *Mrtvački ples*, gdje kosturi plešu s osobama svih staleža. — Beramske freske, svojim opsegom ali i kvalitetom, vrhunski su domet domaćega zidnog slikarstva u Istri.

LIT.: B. Fučić, Meštri u Bermu, Bulletin JAZU, 1958, 2. — V. Ekl, Beramski reljef, ibid., 1960, 2—3. — M. Prelog, Neki grafički predlošci zidnih slikarija u Bermu, Radovi OPU, 1961, 3. — B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. — Znanstveni referati povodom 500-godišnjice dovršenja zidnih slika, Beram 1974, Bulletin JAZU, 1974, 1. — B. Fučić, Vincent iz Kastva, Zagreb—Pariz, 1992. Ma. Š.

BERAMSKI BREVIJARI, dva iluminirana rukopisa iz XV. st. u Narodnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani. 1. *Ms. 161*, vjerojatno pisan za crkvu u Bermu u Istri gdje je u XV. st. bio u upotrebi. Inicijali glag. slova izvedeni su crvenom, žutom, zelenom i modrom bojom u ornamentima prepleta, lišća i bisera. Minijature prikazuju Sv. Petra i Andriju u čamcu, Sv. Barbaru, Obrezanje Kristovo i Sv. Petra i Pavla. 2. *Ms. 1963*, također pisan vjerojatno u Istri, bio je u XV. st. upotrebljavan u Bermu. Inicijali izvedeni crnom, crvenom, žutom i zelenom bojom s motivima prepleta, trolista, polupalmeta i cik-cak crtama. Devetnaest svetačkih likova, prikazano vrlo naivno i pučki dekorativno (Sv. Mihovil, alegorija Crkve s lavom i golubom, Sv. Bartol i dr.), dokazuju da su rad seoskoga pisara.

LIT.: I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, Starine JAZU, 1911, 33. — F. Stelš, Umetnost v Primorju, Ljubljana 1960. A. Bad.

BERBEROVIĆ, Osman, slikar (Bijeljina, 25. VII. 1928). Završio je studij na Akademiji u Zagrebu 1956; specijalni tečaj nastavio kod M.

Tartaglie. Izlaže od 1959. Njegovo slikarstvo, obogaćeno iskustvima ekspresionističkoga i nefigurativnog izraza, usmjereno je na istraživanje kromatskih vrijednosti (*Tri gracije*, 1973). Samostalno je izlagao (sa suprugom Marikom Šafran-Berberović) u Zagrebu (1964, 1970, 1978) i Čakovcu (1970). Bavi se medicinskom ilustracijom.

LIT.: J. Depolo, Plodovi eksperimentiranja, Vjesnik, 25. IV. 1964. — D. Horvatić, Dvije izložbe, Telegram, 6. V. 1964. — J. Baldani, Koloristički doživljaj Osmana Berberovića (katalog), Zagreb 1978. D. Hé.

BERČIĆ (Brčić), Petar, graditelj i klesar (druga pol. XV. st.). Rodom iz Bribira. U Šibeniku je imao radionicu i primao na nauk učenike. S Andrijom Alešijem gradio je 1453. kapelu obitelji Crnota u crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Rabu, a s Jurjem Dalmatincem radio 1455. i 1457. na šibenskoj katedrali te potpada pod utjecaj njegova stila. U istomu je gradu isklesao biforu s grbom na kući obitelji Šporčić te gotičke portale kuće Tobalović i biskupske palače. Ugovorio (1457) gradnju novoga pročelja crkve Sv. Šimuna u Zadru, od kojega se sačuvao samo ugaoni pilastar a pripisuju mu se kipovi Sv. Stošije i Sv. Zoila (sada na Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti u Zadru), vjerojatno iz niša toga pročelja. Samostalno gradio i u Pagu (1459), a s A. Alešijem popravljao je trošni zvonik splitske katedrale.

LIT.: P. Kolendić, Stube na crkvi sv. Ivana u Šibeniku, Starinar, 1923, str. 84, 87, 88, 93. — K. Stošić, Katedrala u Šibeniku, Šibenik 1926. — Isti, Galerija uglednih Šibenčana, Šibenik 1936, str. 8. — C. Fisković, Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, VjAHD, 1949. — Isti, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 21, 26, 37, 47—50, 102. — M. Montani, Juraj Dalmatinac i njegov krug, Zagreb 1967, str. 32, 45, 59, 65, 71—73. — I. Fisković, Neki vidovi djelovanja Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, Radovi HJZ, 1981, str. 128, 154. D. Ki.

BERENSON, Bernhard, am. povjesničar umjetnosti (Vilnius, Litva, 26. VI. 1865 — Firenca, 7. X. 1959). Završio studij na Harvard University u